

The background of the slide features a large, detailed illustration of a coronavirus particle. It has a spherical shape with a textured surface and several prominent, rounded protrusions that resemble the 'spikes' of the virus. The illustration is rendered in a light gray tone against a darker gray background.

Mindmaps maatschappelijke doorwerking angst voor corona

De mogelijke effecten van 'de
tweede epidemie van COVID-19':
die van angst en onzekerheid

Versie

4.0

Marnix Eysink Smeets,

Lector Publiek Vertrouwen in Veiligheid - Hogeschool
Inholland

Wat is dit?

Deze publicatie gaat over wat ik de tweede epidemie van corona noem: die van de angst en onzekerheid in de samenleving. Hoe deze doorwerkt op tal van gebieden in de samenleving. En hoe deze een scharnierpunt vormt van zowel de epidemie zelf, als van de financieel-economische crisis die daaruit voortvloeit.

Deze publicatie biedt een compact overzicht over wat uit de wetenschap bekend is over die doorwerking, verdeeld over zeven aandachtsvelden. Daarnaast biedt het op compacte wijze inzicht in enkele sleutelfactoren en mechanismen waarmee het goed is in de aanpak rekening te houden.

Het is *work in progress*, mede gebaseerd op mijn vrijwel afgeronde proefschrift *Understanding and addressing perceptions of security in the 21st century*, aangevuld met een scan van de literatuur op de doorwerking van recente epidemieën zoals SARS en MERS. Dit is versie 4.0, waarin de inhoud weer is aangevuld en verscherpt en de layout is verbeterd voor gebruik op tablets. Updates zullen blijven volgen.

Kan ik u met specifieke verdiepvragen helpen: laat het me weten. Deze crisis moeten we immers met elkaar overwinnen.

Amsterdam, 31 maart 2020

Marnix Eysink Smeets

Lector Publiek Vertrouwen in Veiligheid – Hogeschool Inholland Rotterdam

Directeur LEV (stichting Landelijke Expertisegroep Veiligheidsbeleving), Amsterdam

Voor nadere informatie: marnix.eysinksmeets@inholland.nl – 06 – 53 63 68 65 - [Commentaar, aanvullingen, vragen worden op prijs gesteld](#)

Inhoud

De drie gezichten van de crisis (nieuw)

- Corona: niet één, maar drie crises. Met de mogelijkheid van een vierde

Maatschappelijke effecten van de *psychologische* crisis (angst en onzekerheid) (aangevuld)

- De doorwerking op zeven deelgebieden
 1. Bescherming en beveiliging
 2. Welzijn
 3. Mobiliteit en gebruik van voorzieningen
 4. Sociaal klimaat
 5. Economie
 6. Criminaliteit en veiligheid
 7. Houding t.o.v. bestuur en beleid

Sleutelfactoren en mechanismen (nieuw)

- Veiligheidsbeleving rond corona: drie kernelementen
- Verwacht verloop: een curve (tenzij...)
- De paradox van de sociale cohesie bij pandemieën
- Complexiteitsdenken: *on the edge of chaos*
- Het middel erger dan de kwaal?

Wat kunnen we op de langere termijn verwachten? (aangevuld)

- Eerste verkenning van *mogelijke* lange termijn-effecten

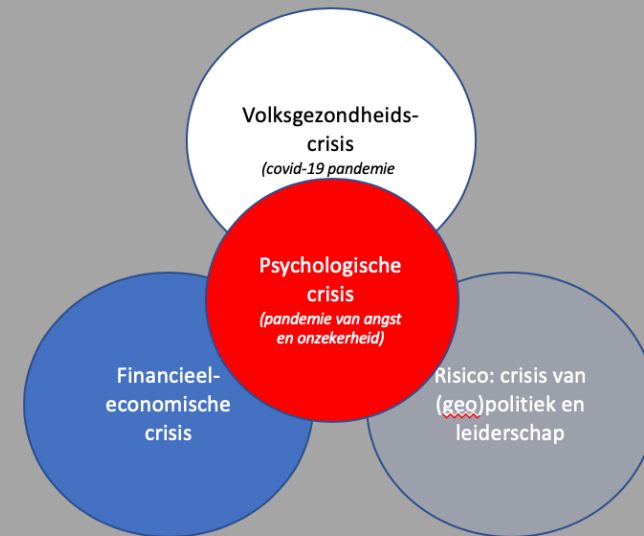
Corona: niet één crisis, maar drie. Met de mogelijkheid van een vierde

De coronacrisis kent goed beschouwd drie deelcrises. Een *volksgezondheids crisis*, een *psychologische crisis* en een *financieel-economische crisis*. De drie deelcrises beïnvloeden elkaar. Bij het denken over interventies en scenario's is het daarom zaak de drie deelcrises in hun onderlinge samenhang en interactie worden gezien.

Voor de *gezondheids crisis* kunnen we putten uit epidemiologische modellen en de kennis van instanties als de WHO en het RIVM. Voor het omgaan met de *financieel-economische crisis* kunnen we putten uit de ervaringen die we tussen 2008 en 2014 hebben opgedaan.

Voor het omgaan met de *psychologische crisis* – het gevolg van de *pandemie van angst en onzekerheid* – is de beschikbare kennis in het veld nog relatief dun. Terwijl het juist déze crisis is die in de samenleving de grootste doorwerking heeft, zowel door de invloed op de andere crises (en de acceptatie van interventies) als door doorwerking op andere gebieden. Deze publicatie gaat over de doorwerking van deze deelcrisis.

Ten slotte bestaat een *risico* op een vierde deelcrisis: die van *politiek en leiderschap*. Internationaal, nationaal en/of lokaal niveau. Zie bijvoorbeeld de ontwikkelingen in de V.S. of Brazilië of de oploeiende discussie in de EU. Ook hier speelt de psychologische crisis een sleutelrol: met angst, onzekerheid en vertrouwen.

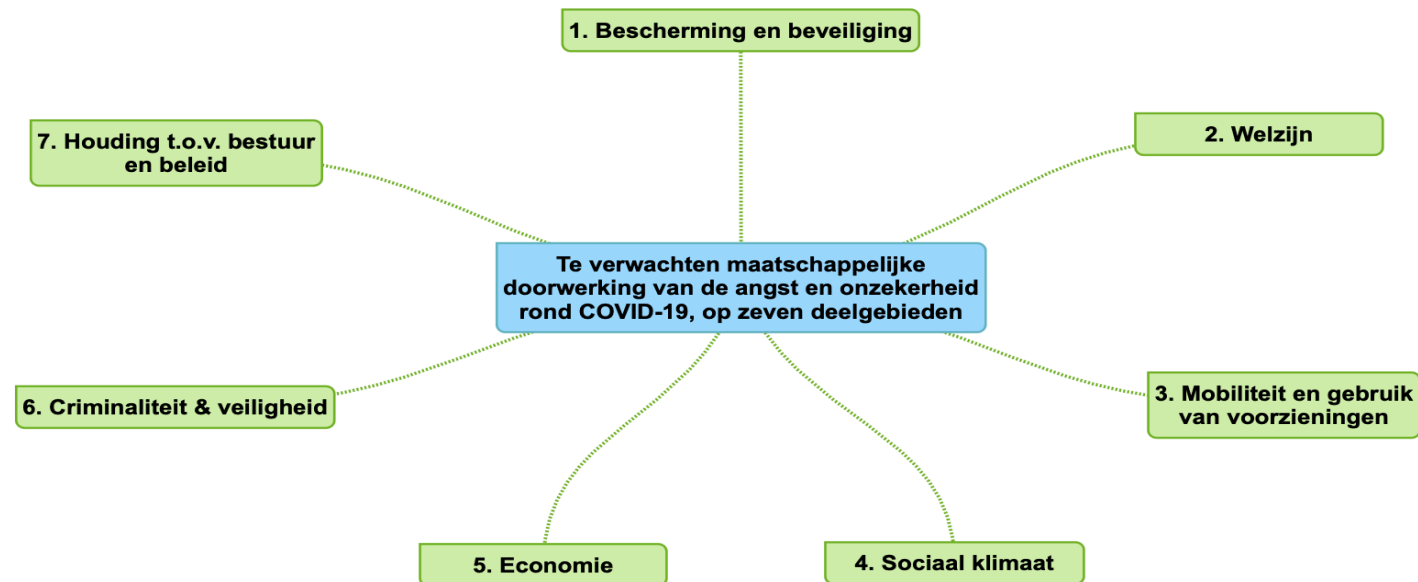

De maatschappelijke effecten op zeven deelgebieden

De wetenschappelijke literatuur laat zien dat (collectieve) angst en onzekerheid in de samenleving doorwerkt op tal van gebieden. Ik hanteer een indeling in zeven deelgebieden, zoals weergegeven in onderstaande figuur.

In de navolgende mindmaps geef ik een overzicht van de verwachte doorwerking op elk deelgebied op de korte en middellange termijn.

De eerste versie van de mindmap maakte ik zo'n twee weken geleden. De actualiteit laat zien dat het verloop van de crisis in Nederland inderdaad grotendeels conform de in de mindmaps weergegeven wetenschappelijke inzichten verloopt.

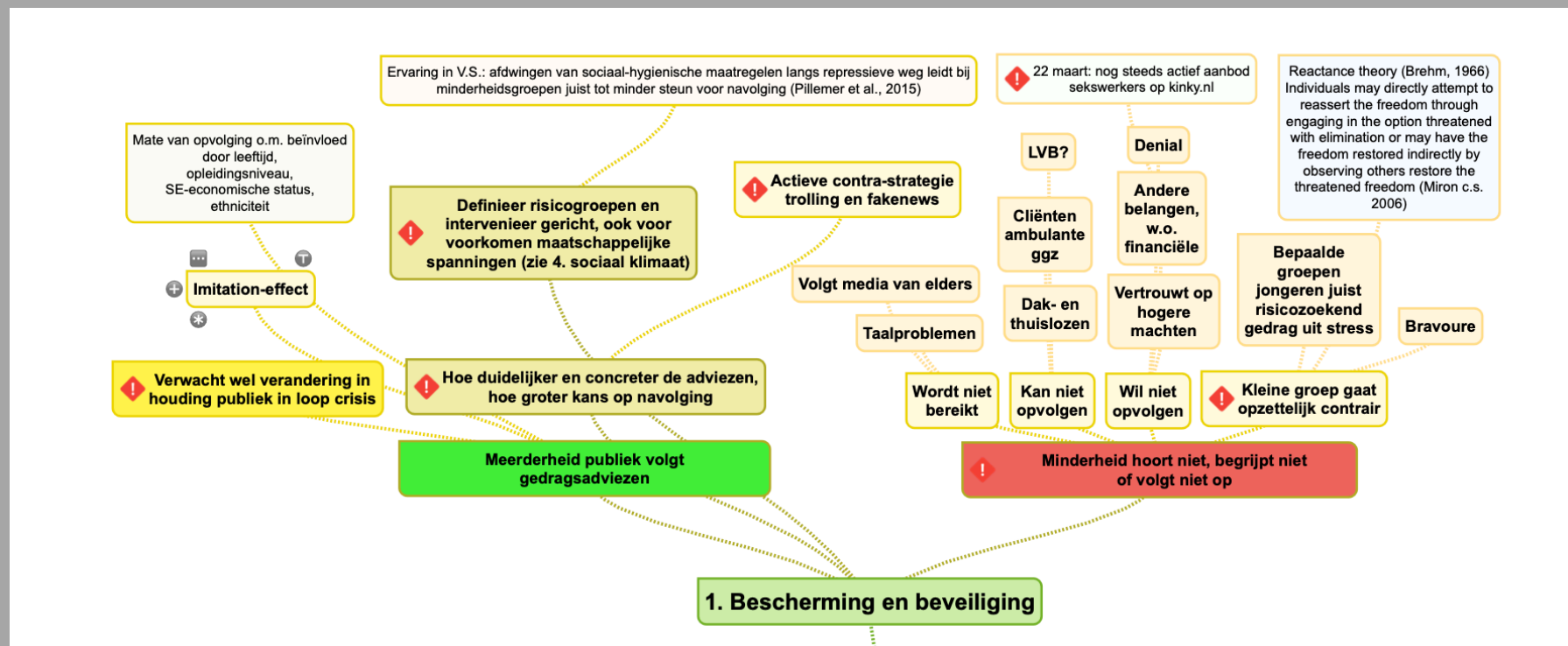
1. Bescherming en beveiliging

De meerderheid van het publiek zal gedragsadviezen zeker willen volgen. Het bieden van concreet, specifiek en duidelijk handelingsperspectief is daarbij nodig.

Er zijn echter specifieke groepen die een andere beïnvloedingsstrategie vereisen, sommigen daarvan gedragen zich zelfs opzettelijk contrair.

Zowel uit de wetenschappelijke literatuur als uit de actualiteit dringt zich een voorzichtig beeld op dat verschillen in opvolging van de gedragsadviezen zichtbaar zijn langs al bestaande lijnen van tweedeling in de samenleving.

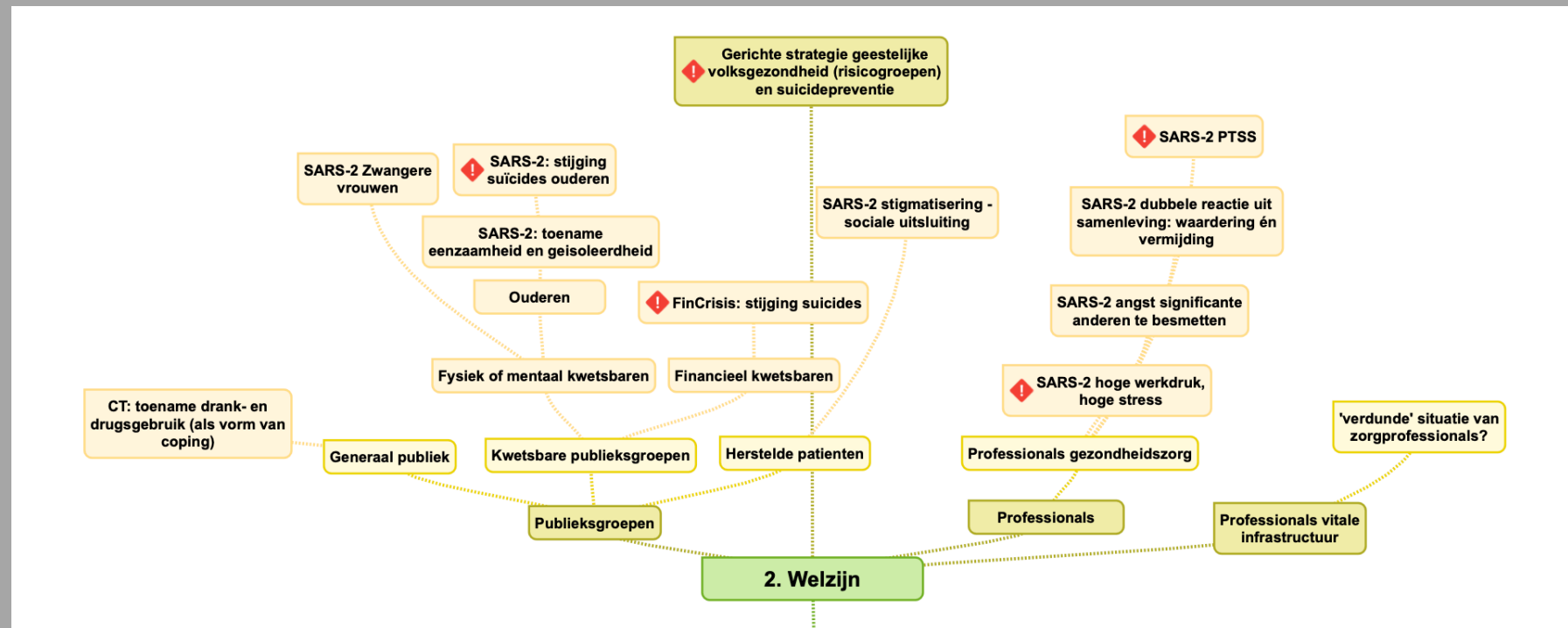
Een [ervaring uit de V.S.](#) liet zien dat repressief optreden om opvolging af te dwingen bij minderheden leidde tot verminderde steun voor de interventies.

2. Welzijn

Rekening moet worden gehouden met substantiële aantasting van het welzijn van specifieke deelgroepen, stijging van het aantal suïcides en prevalentie van PTSS.

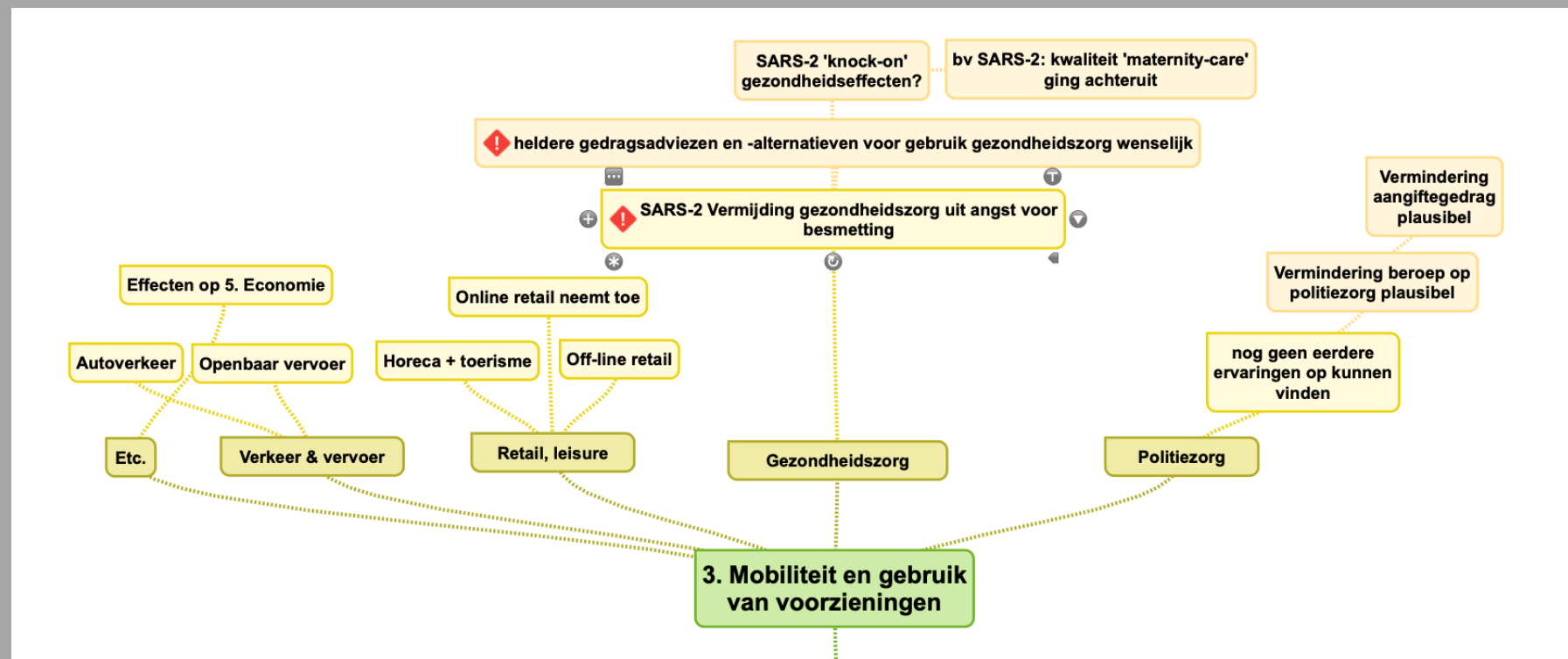
Sociale steun vormt normaal gesproken een beschermende factor ten aanzien van onveiligheidsgevoelens en (andere) aantasting van het welzijn, deze staat door de noodzaak van *social distancing* juist onder druk.

3. Mobiliteit en gebruik van voorzieningen

Naast de nu al breed in de samenleving zichtbare effecten in bijvoorbeeld verkeer, detailhandel en toerisme springen hier vooral de verschuivingen in het gebruik van de gezondheidszorg

in het oog. Hierin schuilt het gevaar van 'andersoortige' vervolggeffecten op de volksgezondheid. Van de regen in de drup?

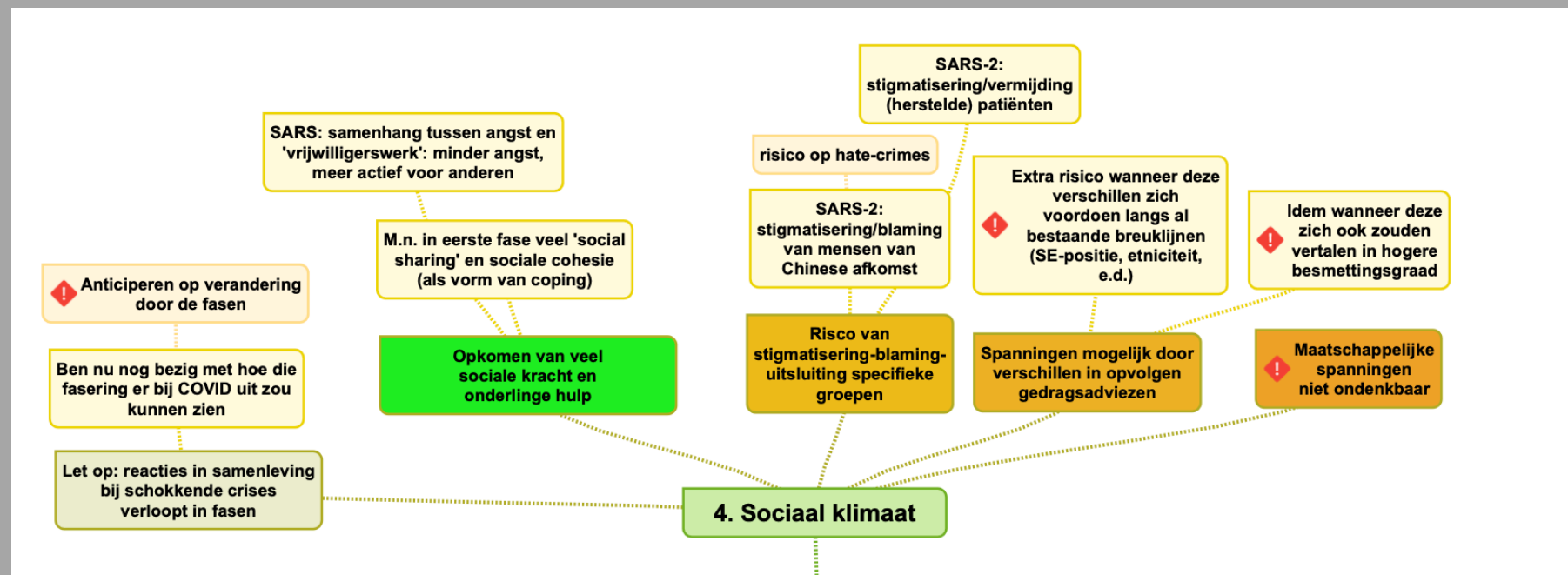

4. Sociaal klimaat

Crises maken grote sociale kracht in de samenleving los, óók als vorm van coping. Die sociale kracht stimuleren is essentieel, waarbij de noodzaak van *social distancing* om creativiteit vraagt. Desalniettemin moet óók rekening worden gehouden

met negatieve verschijnselen, zoals stigmatisering, *blaming* en het opkomen van sociale spanningen.

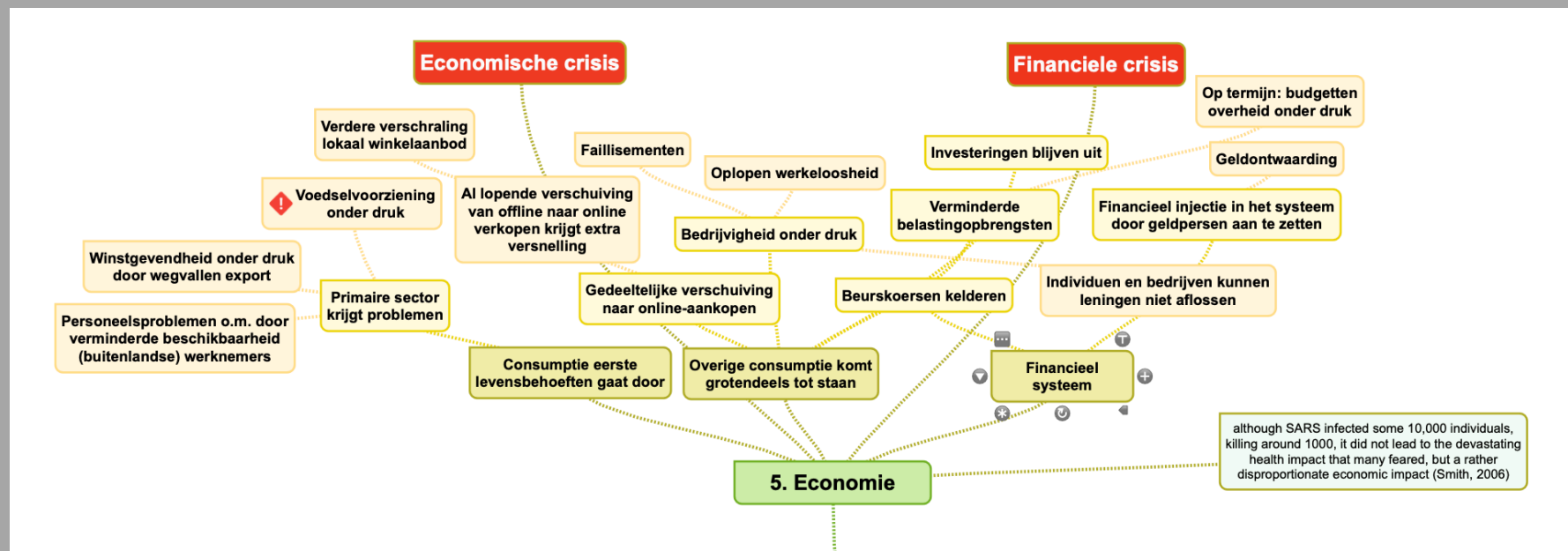
Het is te verwachten dat de sociale reacties verandering ondergaan in de verschillende fasen van de crisis.

5. Economie

De CPB-scenario's voorzien een stevige tot zeer stevige recessie, met oplopende werkloosheid en faillissementen. Door de combinatie van angst en onzekerheid enerzijds en de interventies anderzijds komen grote delen van de economie tot stilstand. Horeca, *leisure*, toerisme vallen geheel stil, net als veel vormen van persoonlijke dienstverlening. In de detailhandel verschuift een deel van de verkopen naar online. Supermarkten blijven sterk draaien, het hamsteren komt naar verwachting na korte tijd tot stilstand.

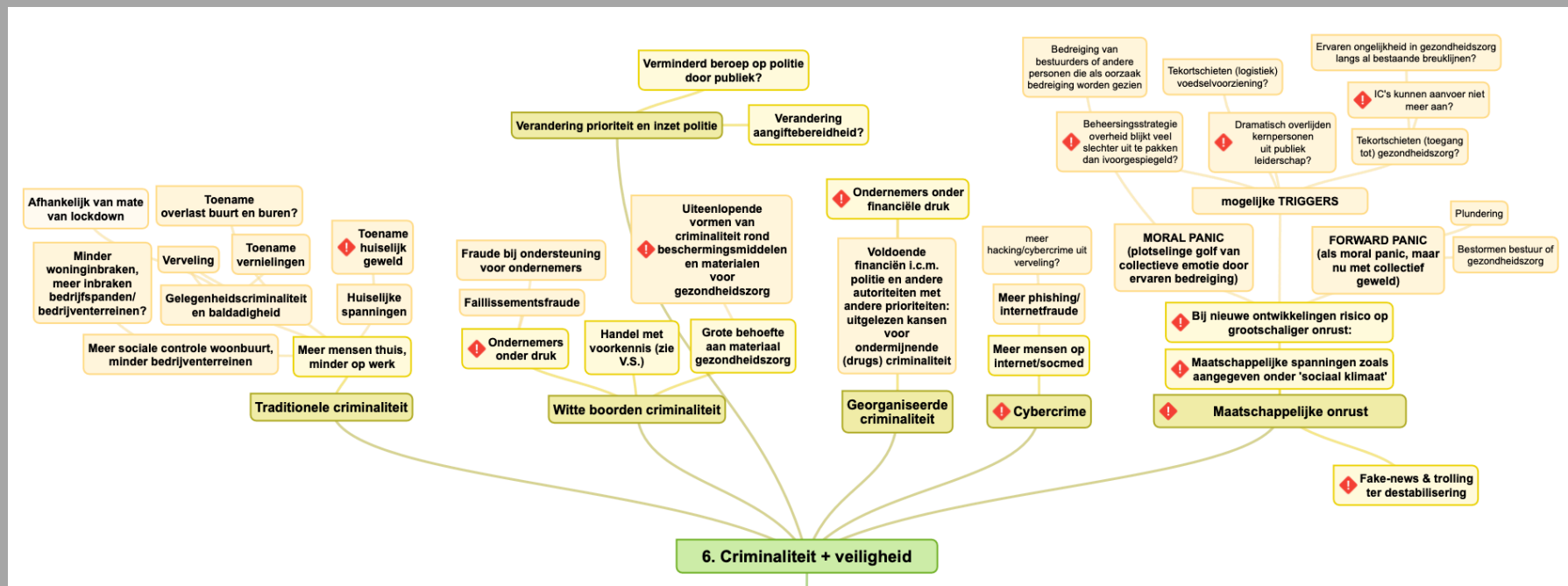
De primaire sector komt onder druk doordat exportmarkten wegvallen en/of schaarste aan personeel door een verminderde beschikbaarheid van (buitenlandse) werknemers. Dit levert risico's opkomen t.a.v. de voedselvoorziening. De kapitaalmarkt valt stil, investeringen vallen stil, consumenten besteden minder en hebben na enige tijd ook minder te besteden. De economische crisis gaat daarom gepaard met een financiële crisis. Om dit tegen te gaan worden naar verwachting de geldpersen aangezet, waardoor inflatie een volgend risico vormt.

6. Criminaliteit en veiligheid

De gelegenheidsstructuur voor criminaliteit en overlast verandert fundamenteel. Dat zal een fundamentele verandering van het veiligheidsbeeld tot gevolg hebben. Bepaalde vormen van criminaliteit zullen – in de periode van *social distancing* sterk dalen, anderen juist stijgen.

Rekening moet worden gehouden met de mogelijkheid van grootschaliger maatschappelijke onrust in de vorm van *moral panics*, in uitzonderlijke gevallen ook *forward panics* (zie mindmap). De veiligheid van publieke ambtsdragers vormt daarbij een extra aandachtspunt.

7. Verhouding tot bestuur en beleid

Op dit moment is het zogenaamde *'rally-around-the-flag'*-effect nog volop zichtbaar: het verschijnsel dat het vertrouwen in autoriteiten/publiek leiderschap sterk toeneemt door als bedreigend ervaren omstandigheden. Dit effect is tijdelijk en neemt langzaam weer af.

Ook hier kunnen *signal events* invloed hebben op het vertrouwen in bestuur en beleid, wat onder extreme omstandigheden tot een leiderschapscrisis kan leiden (zie o.m. de ontwikkelingen in de V.S. en Brazilië). Door de relatief open,

egalitaire en op dialoog gebaseerde samenleving en bestuurscultuur is de kans hierop Nederland waarschijnlijk kleiner dan in een aantal andere landen, wat niet betekent dat het hier moet worden uitgesloten.

Angst en onzekerheid geeft tenslotte ook een toegenomen draagvlak voor vergaande controle- en beheersingsmaatregelen, waarbij eenmaal genomen maatregelen mogelijk weer minder makkelijk terug te draaien zijn (*'sluipende securitisering'*).

Sleutelfactoren en mechanismen

Veiligheidsbeleving rond corona: drie kernelementen

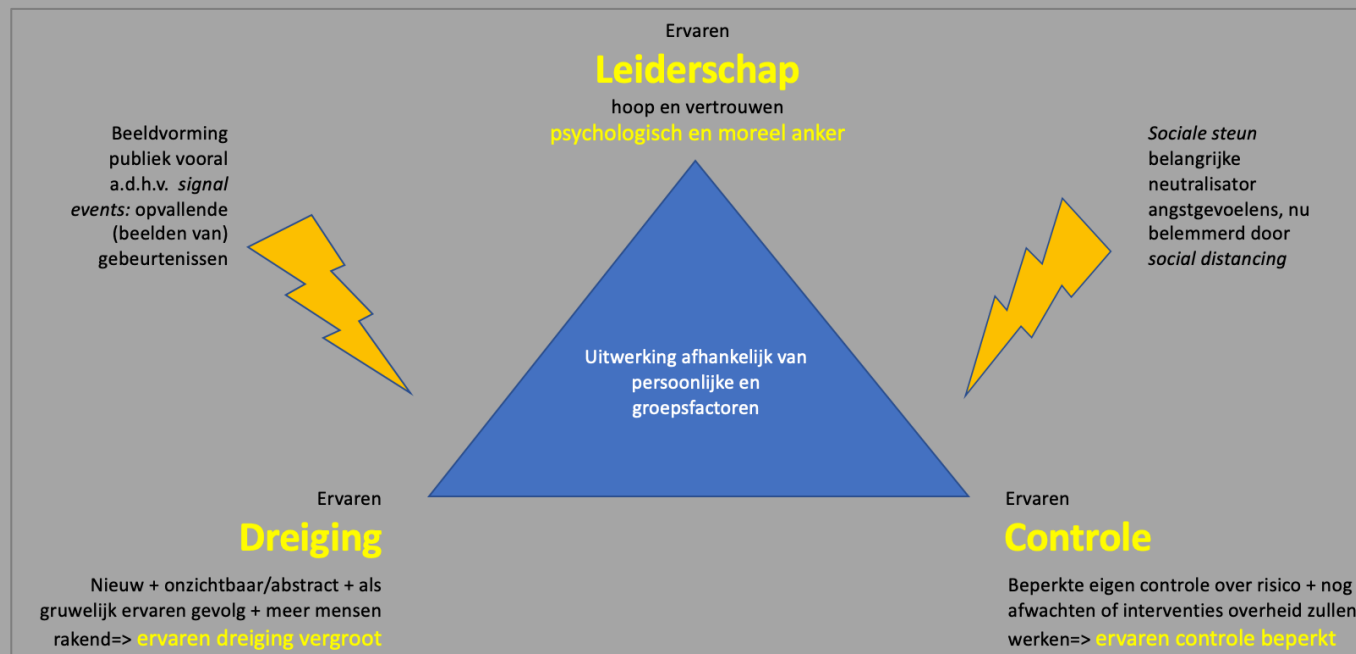
Mensen voelen zich niet onveilig wanneer er sprake is van iets wat hun welzijn kan bedreigen. Ze voelen zich onveilig, als zij ook nog eens het gevoel hebben dat zij die dreiging (en de gevolgen daarvan) niet in voldoende mate het hoofd kunnen bieden. Zelf, met anderen of door actie van van de overheid.

Door een gevoel van onveiligheid gaan mensen zich anders gedragen, vernadert ook hun houding. Soms is dat gewenst, soms is dat ongewenst. Het zijn deze veranderingen in houding en gedrag die aan de basis staan van de maatschappelijke effecten die in deze notitie worden geschetst.

Door de specifieke kenmerken van de corona-pandemie is de nu ervaren bedreiging groot, de ervaren controle relatief laag.

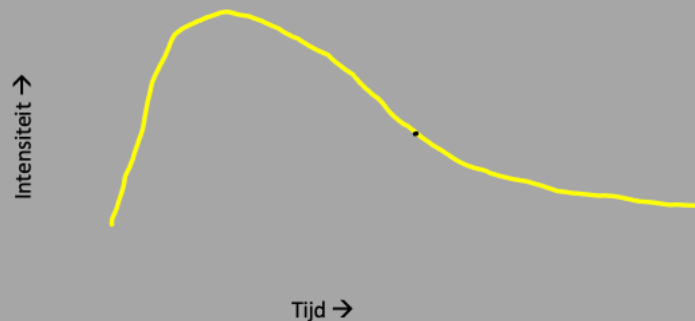
Normaal gesproken vergroot sociale steun de ervaren controle, de noodzaak van *social distancing* staat deze nu (deels) in de weg.

Dat betekent dat het nu aankomt - nog meer dan anders- op een derde factor: (publiek) leiderschap. Ook dat geeft immers rust, vertrouwen en – idealiter – hoop.

Verwacht verloop: een curve (tenzij...)

Curve De publieke reactie op schokkende gebeurtenissen vertoont meestal het patroon van een curve. Met een snelle piek in angst, onzekerheid en shock in de eerste fase, daarna een fase van nog steeds verhoogde emoties, angst en onzekerheid (waarin wij vooral steun zoeken bij elkaar), gevolgd door een langere periode van langzame afname. Dat geldt bij éénmalige schokkende gebeurtenissen, maar vaak ook bij herhaalde schokken (zoals bij chronisch terrorisme): vervolgingincidenten hebben minder impact dan de eerste. Een dergelijk patroon kan – met uitzonderingen, zie hierna- ook verwacht worden bij de corona-crisis.

Verwachtte ontwikkeling van de publieke angst en onzekerheid rond corona

Gewenning Allereerst zal het psychologische mechanisme van gewenning (habituatie) z'n werk doen: *alles went*, ook dit. Dat geldt nog eens extra omdat de specifieke angst-verhogende kenmerken van de corona-dreiging (zie vorige pagina) slijten: enerzijds gaan we de dreiging beter kennen en doorgronden, anderzijds raken we meer vertrouwd met wat we er wel en niet tegen kunnen doen.

Signal events De emoties, angst en onzekerheid zullen dus door de tijd heen langzaam verminderen. *Signal events* kunnen dat proces versnellen of juist vertragen. Dat kunnen positieve *signal events* zijn, zoals alleen al de aankondiging van een vaccin of medicijn. Het kunnen echter ook negatieve *signal events* zijn. Op de korte termijn kunnen beelden van IC's die het niet meer aankunnen zo'n *signal event* zijn. ik houd er ook rekening mee dat het uit de hand lopen van de epidemie in de V.S. zo'n negatieve invloed op onze veiligheidsbeleving kan hebben.

De paradox van de sociale cohesie bij pandemiën

Het is verleidelijk het crisismanagement van een pandemie te bezien door de bril van een (natuur)ramp. Er zijn zeker overeenkomsten. Maar er is ook een belangrijk onderscheid.

Na een (natuur)ramp zien we een grote saamhorigheid opkomen, mensen helpen elkaar en zoeken bij elkaar ook steun. De bedreiging kwam immers van 'elders'.

Bij een pandemie is deels wel dezelfde hulpvaardigheid te zien, maar komt de bedreiging juist van onszelf, of beter gezegd: van onze medemens. Juist in het contact met elkaar, in het elkaar (letterlijk) opzoeken schuilt het gevaar.

Dat levert een **paradoxe situatie** op: we hebben grote behoefte aan sociale steun en sociale cohesie, maar in diezelfde steun en cohesie ligt óók de dreiging besloten.

Bracha & Burkle (2006) gaan zelfs zover om te zeggen dat wij evolutionair ingesteld zijn om natuurrampen gezamenlijk boven te komen, maar dat pandemieën nog te kort voorkomen om daarop evolutionair adequaat ingesteld te zijn. *"Homo sapiens is hard-wired to seek safety in numbers, no to seek shelter in places."* Een interessante gedachte.

Complexiteit on the edge of chaos

De hiervoor beschreven mogelijke doorwerkingen vormen *patronen* die op basis van wetenschappelijke inzichten te verwachten zijn. Een aantal daarvan werd in de afgelopen periode al daadwerkelijk zichtbaar. Dat is wat anders dan dat zij *voorspelbaar* zijn in bijvoorbeeld tijd, plaats en omvang waarin zij zich voor kunnen doen. In een situatie als deze schiet het lineaire denken waaraan we zo gewend zijn tekort. Er zijn domweg te veel variabelen van invloed, die ook nog eens op elkaar inwerken en waarvan een deel domweg nog niet kennen. Daarmee is maar één ding zeker: *dat alles onzeker is*.

Complexiteitsdenken kan ons dan echter helpen. De complexiteitswetenschappen wijzen ons immers juist op het bestaan en de waarde van dergelijke patronen bij het doorgronden van complexe situaties en complexe systemen. Zij wijzen erop, dat verbanden tussen bepaalde ontwikkelingen in een complex systeem vaak niet lineair zijn, maar non-lineair en bijvoorbeeld *tipping points* kennen. Zodat een heel klein beetje

meer van factor A, opeens een wezenlijke verandering van factor B tot gevolg kan hebben. Het vervelende is alleen dat we niet precies weten waar en wanneer deze zich voordoen.: we kunnen ons er alleen maar van bewust zijn dat de kans daarop bestaat.

Tenslotte laten de complexiteitswetenschappen ons zien dat wanneer een *complex adaptive system* (zoals onze samenleving) uit evenwicht raakt en als het ware *on the edge of chaos* verkeert daar meestal een *fasetransitie* op volgt. Anders gezegd: het systeem komt tot een nieuw evenwicht in een andere gedaante dan het daarvoor had. Dat lijkt op wat bijvoorbeeld Geert Mak recent stelde: dat zo'n crisis achteraf '*een breuk in de geschiedenis*' blijkt te zijn. Maar wat precies het karakter van die breuk zal zijn, daarnaar is het op dit moment nog slechts gissen. Om de gedachten te scherpen zijn hierna wel wat gedachten hierover van verschillende deskundigen opgenomen. Maar eerst ga ik nog even in op een andere discussie: over 'het middel en de kwaal.'

Het middel ernstiger dan de kwaal?

Het is zaak de doorwerking van elk van de drie deelcrisis in samenhang met elkaar te zien. En te vooral denken in de effect-ketens die ontstaan: het ene effect lokt het volgende uit.

Vanuit eenzelfde manier van denken is er de afgelopen dagen [van verschillende kanten](#) op gewezen dat onze reactie op de corona-crisis disproportioneel is: de vervolgschade die door onze reacties en interventies uiteindelijk zal ontstaan zou vele malen groter zijn dan de schade die we daarmee op dit moment weten te voorkomen.

Vanuit een *technisch-rationeel perspectief* is daar veel voor te zeggen. Ook in onderzoek naar de SARS-epidemie van 2002/3 komt bijvoorbeeld naar voren dat de vervolgschade – in velerlei opzicht – veel groter was dan de schade die met interventies werd voorkomen.

In de coronacrisis zullen we bijvoorbeeld zien dat behandeling van mensen met andere gezondheidsproblemen in het gedrang komt, met alle *nare gevolgeffecten van dien*. Door de financiële crisis die ons te wachten staat zal het aantal suïcides naar alle waarschijnlijkheid toenemen en dat de gezondheidszorg ook op langere termijn onder druk komt. En dan hebben we het alleen nog maar over keteneffecten op de volksgezondheid. Op tal van andere terreinen mogen dergelijke keteneffecten evenzeer verwacht worden.

Onze reactie is echter volstrekt begrijpelijk wanneer we die bezien vanuit *psychologisch perspectief*. Zoals ik eerder heb aangegeven leiden de specifieke kenmerken van de coronacrisis in eerste instantie per definitie tot disproportioneel reactie. Net als bij de SARS-epidemie, waar *onderzoekers* constateerden dat de veiligheidsbeleving van het publiek zelfs de sleutelfactor vormt in de beheersing van de epidemie én haar vervolgeffecten. Deze beïnvloedt immers niet alleen de mate waarin een succesvolle epidemiologische beheersing van de crisis mogelijk is, maar vormt ook de sleutelfactor bij de impact op de economie. Zij bepleitten zij dan ook om modellen te ontwikkelen waarin epidemiologische processen worden gepaard aan de economische, met de publieke risicoperceptie als centraal sleutelbegrip. Helaas heb ik dergelijke modellen tot op heden niet kunnen vinden.

Psychologisch gezien is het niet onze sterkste kant om een verlies op de korte termijn (waar we de consequenties al concreet kunnen zien) af te wegen tegen een (veel abstracter) verlies op de langere termijn. En dan gaat het hier ook nog om een *duivels dilemma* rond leven en dood. Daar op een verstandige manier mee omgaan is lastig als we óók nog eens vol zitten van emotie, angst en onzekerheid, zoals in deze fase nog het geval is. De publieke (on)veiligheidsbeleving weer een sleutelrol: we zullen waarschijnlijk alléén tot een rationelere afweging van de maatschappelijke schade op de korte en de lange termijn kunnen komen als die tot iets realistischere proporties is teruggeveerd.

Zoals hiervoor beschreven is gaat dat 'terugveren' gelukkig deels vanzelf, wat nog eens geholpen kan worden door vertrouwenwekkend leiderschap. Negatieve *signal events* - die onze emoties tussentijds weer hoog doen opblazen - kunnen we daarom (ook) in dit licht niet gebruiken.

Mijn hypothese: de keuze van het kabinet om de capaciteit van de IC's een belangrijk speerpunt te maken is ook vanuit massapsychologisch oogpunt verstandig. IC's die de stroom patiënten niet meer aankunnen vormen immers niet alleen een humanitair drama op zichzelf. De apocalyptische beelden die we daarvan via de media ongetwijfeld tot ons zullen krijgen zullen onze risicoperceptie, ons veiligheidsgevoel weer een paar tikken achteruit geven. En daarmee de discussie over een ook voor de langere termijn verstandige koers in de weg staan. Het op orde brengen van de IC-capaciteit doet dus meer dan alleen dat: het zet de deur open naar een koers waarin de korte en lange termijnbelangen beter met elkaar in evenwicht worden gebracht.

Wat kunnen we op de langere termijn verwachten?

Eerste verkenning van *mogelijke* lange termijn-effecten

Wat zullen ook de (macro)gevolgen van deze crisis op langere termijn zijn? Wat zouden we mogelijk kunnen verwachten? Sociaal, politiek, cultureel, economisch? Enkele gedachten daarover, met waar mogelijk een link naar een relevante publicatie.

Onzekerheid is zeker

- Niemand kan voorspellen hoe de wereld er na corona uit zal zien
- Dat is waar. Maar je moet er wel over nadenken: verwachtingen van 30 denkers

[RD Hoofredactie Mudde](#)
[Politico](#)

Geo-politiek

- EU onder druk?
- Doorkanteling van het mondiaal leiderschap naar het (verre) oosten?
- Trend naar autocratisch leiderschap zet door?
- Verdergaande globalisering of omkering: isolationisme en 'disunity'??
- The end of populism? Forget it!
- (Tijdelijke) vrede in het Midden-Oosten?

[Holtland](#) [Rachman](#)
[Harari](#)
Guardian
[Haaretz](#)

Financieel-economisch

- Financieel-economische crisis, ernstiger dan die van 2008-2013
 - Diepte en lengte afhankelijk van de duur van de coronacrisis
- Doorkanteling van economische macht naar het oosten?
- Afscheid van het neoliberalisme?
 - Doorbreken van de *near monopolies* van Tech- (bv. Google), pharma- (bv. Roche), of Retail Giants (bv. Amazon)?
- Keteneffecten in financieel systeem:
 - ten gronde gaan van bedrijven=>vastgoedsector loopt vast=>banken onder druk
 - Inflatie, hyperinflatie en ineenstorting van het financieel systeem

[Ruding](#)
[CPB](#)

[Stevo Akkerman](#)

- Anders denken over productie in lagelonenlanden vs. productie in eigen regio?

[FD](#)

Sociaal-cultureel

- Hoe werkt *social distancing* ook op langere termijn door in onze sociale omgangsvormen en sociale cohesie?
- Krijgen we een breuk in onze westerse levenshouding en levensstijl?
 - Met geëmancipeerdere burgers of ondergeschiktere burgers?
- Krijgt eco-activisme de wind in de zeilen?
- *Blaming* van die groepen waarop de bescherming tijdens de crisis vooral was gericht?

[Kim Putters](#)

[Philip Elders](#)

Securitisering van (nu ook) het gezondheidsbeleid?

- Securitisering van (nu ook) het gezondheidsbeleid?
- Wordt mass-surveillance de norm, ook bio-metrisch?
- Privacy onder verdere druk?

[Eijsvogel](#) [NRC](#)

[Harari](#)

[Bas Soetenhorst](#) [Grunberg](#)

Technologisch

- Riskante technologieën die tijdens de crisis zijn ingevoerd niet meer terug te draaien?
 - Mass-surveillance wordt de norm?
 - Technologie speelt daarin belangrijke rol?

[Harari](#)

[Harari](#)

[Hijink & Heck](#)

Lokaal

- Collectief trauma brandhaarden van uitbraken?
- (Verdere) kaalslag lokaal winkelaanbod
 - Veraadering binnensteden
- Lokale belastinginkomsten onder druk

Politieke herwaardering NL

- Publieke en politieke herwaardering van de publieke sector?
- Herziening van het veiligheidsbestel?
 - BZK en bestuur terug in het zadel?
- Politiek, bestuur en beleid NL
 - TK-verkiezingen (17 maart 2021): verschuiving in de politieke verhoudingen?
 - BZK en bestuur weer in het politie-zadel?

[Kim Putters](#)

Overige informatie

In de afgelopen dagen publiceerd ik veelvuldig over de betekenis van de angst en onzekerheid rond de corona op de aanpak op mijn eigen website www.marnixeysinksmeets.com. Hier zal ik ook de komende tijd frequent zaken op publiceren die bestuur en beleid mogelijk behulpzaam kunnen zijn. Ook op andere professionele media, zoals bijvoorbeeld www.ccv-secondant.nl kunt u bijdragen vinden en/of verwachten.

De (schaarse) literatuur die ik gebruik over de maatschappelijke reacties tijdens epidemieën verzamel ik in een [database](#), die ik via het freewareprogramma [Mendeley](#) gaarne deel met iedereen die hiermee geholpen is.

Contact: marnix.eysinksmeets@inholland.nl

Linkedin: <https://www.linkedin.com/in/marnixeysinksmeets/>

Twitter: @EysinkSmeets

Researchgate: volgt.

Verspreiding van deze publicatie: toegestaan en aangemoedigd, volgens creative commons

Over de auteur

Marnix Eysink Smeets (1956). Ik ben lector Publiek Vertrouwen in Veiligheid, voorzitter van de onderzoeksgroep Recht & Veiligheid van hogeschool Inholland (Rotterdam). Daarnaast ben ik directeur van de stichting Landelijke Expertisegroep Veiligheidspercepties (Amsterdam).

Centraal in mijn werk staat de veiligheidsbeleving van het publiek en de betekenis daarvan voor het (veiligheids)beleid. Voordat de coronacrisis uitbrak hield ik mij vooral bezig met de razendsnelle verandering van het veiligheidslandschap en de consequenties daarvan voor veiligheidsbeleid en veiligheidsbestel, de sluipende uitholling van het veiligheidscomplex, publiek vertrouwen in en geweld tegen de politie, burgerparticipatie in veiligheid en de opkomende tendens van *policing by moral panic*.

Ik vind het delen van wetenschappelijke kennis met het professionele veld een essentieel onderdeel van mijn vak. Dat is tweerichtingsverkeer: de dialoog met het veld helpt mij die kennis verder te ontwikkelen en aan te scherpen. Dat doe ik meest via presentaties en social media zoals LinkedIn, maar ook via bijvoorbeeld NRC's Veiligheidscolumn of het digitale platform Secondan